

Udskriftsdato: tirsdag den 23. juni 2026

KEN nr 9227 af 25/02/2011 (Historisk)

Krav til nødstop på ældre maskiner, som ikke er CE-mærket

Ministerium: Beskæftigelses- og Ligestillingsministeriet

Journalnummer: Arbejds miljøklagenævnet, j.nr. 5900244-10

Krav til nødstop på ældre maskiner, som ikke er CE-mærket

Resumé

Arbejdstilsynet konstaterede ved et tilsynsbesøg, at en ældre søjleboremaskine, som ikke var CE-mærket var monteret et ”flapstop”, som havde startknappen og knappen til betjening af driftstop placeret under et gult plastlåg, som var forsynet med en rød paddehatteformet knap.

Arbejdstilsynet fandt ikke, at ”flapstoppet” opfyldte sikkerhedsniveauet for et nødstop og påbød virksomheden at indrette søjleboremaskinen med effektivt virkende nødstop.

Efter reglerne om indretning af tekniske hjælpemidler skal et nyt nødstop opfylde reglerne for CE-mærkede maskiner samt delmaskiner. Standarden for nødstop på CE-mærkede maskiner indeholder principperne for udformning af nødstop til maskiner.

Et enigt Arbejds miljølagenævnet fastholdt Arbejdstilsynets påbud og lagde vægt på, at ”flapstoppet” manglede den tvangs brydende funktion, at der er problemer med afbrydelse før låsning, og at ”flapstoppet” har en svag mekanisk udformning af fjeder og låsearm. Desuden kan ”flapstoppet” forveksles med almindelige betjeningsfunktioner, fordi der under knappen er både en rød og en grøn kontakt.

[Adressat udeladt]

Arbejds miljølagenævnet har på møde den 22. februar 2011 behandlet klagen over Arbejdstilsynets afgørelse af 25. marts 2010. [Virksomhedens navn udeladt] klager over Arbejdstilsynets påbud om, at virksomheden i [adresse udeladt] skal indrette den ”blå boremaskine” (en søjleboremaskine) med et effektivt virkende nødstop.

Arbejds miljølagenævnet traf følgende

A F G Ø R E L S E

Arbejds miljølagenævnet fastholder Arbejdstilsynets afgørelse med påbud om, at nødstoppet på den ”blå boremaskine” skal være indrettet så niveauet for sikker indretning af nødstop er opfyldt.

Det betyder, at [virksomhedens navn udeladt] skal efterkomme nævnets afgørelse senest den 4. juli 2011 og skal sende en tilbagemelding herom til Arbejdstilsynet senest den 11. juli 2011.

B E G R U N D E L S E

Det etablerede ”flapstop”, som den ”blå boremaskine” er blevet forsynet med, lever ikke op til de krav, der stilles til indretningen af nødstop.

Arbejds miljølagenævnet lægger vægt på, at ”flapstoppet” mangler den tvangs brydende funktion, at der er problemer med afbrydelse før låsning, og at ”flapstoppet” har en svag mekanisk udformning af fjeder og låsearm.

Nævnet lægger også vægt på, at ”flapstoppet” kan forveksles med almindelige betjeningsfunktioner, fordi der under flappen er både en rød og en grøn kontakt.

Søjleboremaskinen er en ældre maskine, der ikke er CE-mærket og som ikke oprindeligt er leveret med et nødstop. Virksomheden har fået påsat et nødstop på søjleboremaskinen. Dette nødstop kalder Arbejdstilsynet et ”flapstop”.

Arbejdstilsynet oplyser, at ”flapstoppet” har startknappen og knappen til betjening af driftstop placeret under et gult plastlåg, som er forsynet med en rød paddehatteformet knap. Låget kan, når det påvirkes, holdes i lukket stilling af en tynd plastbøjle på kontaktenhedens ramme. Når låget er åbent har enheden en start/stop-funktion (grøn/rød).

Efter reglerne skal et nyt nødstop opfylde kravene i reglerne om CE-mærkede maskiner samt delmaskiner. Den standard, der er vedtaget for nødstop, det vil sige DS/EN ISO 13850, indeholder principperne for udformning af nødstop til maskiner.

Afgørelsen er truffet af et enigt Arbejdsmiljøklagenævn.

R E G L E R

Arbejdsmiljøklagenævnet har ved afgørelsen benyttet følgende regler:

Om anvendelse og indretning af maskiner (tekniske hjælpemidler):

- § 45, stk. 1, og stk. 2, § 46, nr. 1 og nr. 4, i lov om arbejdsmiljø, jf. lovbekendtgørelse nr. 268 af 18. marts 2005 med de ændringer, der følger af lov nr. 1395 af 27. december 2008
- § 4, § 6, og § 10, i Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 1109 af 15. december 1992 om anvendelse af tekniske hjælpemidler, som ændret ved bekendtgørelse nr. 670 af 7. august 1995
- § 3, § 4, § 5, § 8, stk. 2, § 10, § 18, § 20, stk. 1, bilag I, punkt 1.2.4.3., og bilag V, punkt 10, i Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 612 af 25. juni 2008 om indretning af tekniske hjælpemidler

Om Arbejdstilsynets ret til at give påbud:

- § 77, stk. 1, i lov om arbejdsmiljø, jf. lovbekendtgørelse nr. 268 af 18. marts 2005 med de ændringer, der følger af lov nr. 175 af 27. februar 2007 og lov nr. 1395 af 27. december 2008.

Reglerne kan læses på de følgende sider.

O P L Y S N I N G E R N E I S A G E N

Sagen er afgjort på grundlag af de dokumenter, som klagenævnet har modtaget fra Arbejdstilsynet.

På klagenævnets vegne

[navn udeladt]

Kopi til

Arbejdstilsynet,

[Adressat udeladt]

Regler

Lov om arbejdsmiljø, jf. lovbekendtgørelse nr. 268 af 18. marts 2005 med de ændringer, der følger af lov nr. 1395 af 27. december 2008

...

Kapitel 7

Tekniske hjælpemidler m.v.

§ 45. Maskiner, maskindele, beholdere, præfabrikerede konstruktioner, apparater, redskaber og andre tekniske hjælpemidler skal være indrettet og skal anvendes således, at de sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarlige.

Stk. 2. Anerkendte normer og standarder, som har sikkerheds- eller sundhedsmæssig betydning, skal følges.

§ 46. Beskæftigelsesministeren kan fastsætte regler om indretning og anvendelse af tekniske hjælpemidler m.v., herunder om

- 1) Konstruktion, udførelse, opstilling, anmeldelse og afprøvning,
- 2) Forelæggelse for Arbejdstilsynet til udtalelse eller godkendelse af planer for konstruktion, udførelse og opstilling,
- 3) Godkendelse fra Arbejdstilsynet af et teknisk hjælpemiddel m.v., før det overdrages eller overlades til brugeren eller tages i brug,
- 4) Anvendelse, vedligeholdelse og pasning.

...

Kapitel 13

Arbejdstilsynet

...

§ 77. Arbejdstilsynet kan træffe afgørelse om forhold, der strider mod loven eller mod regler eller afgørelser i medfør af loven, og kan herunder påbyde, at forholdene bringes i orden straks eller inden en frist.

Stk. 2. ...

Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 1109 af 15. december 1992 om anvendelse af tekniske hjælpemidler som ændret ved bekendtgørelsenr. 670 af 7. august 1995

...

Kapitel 2

Almindelige bestemmelser

§ 4. Anvendelse af tekniske hjælpemidler skal ske på en sikkerheds- og sundhedsmæssig fuldt forsvarlig måde.

...

§ 6. Et teknisk hjælpemiddel må kun anvendes, hvis det opfylder de krav, der gælder for dets konstruktion, udstyr, sikring m.v. ifølge Arbejdstilsynets bekendtgørelse om indretning af tekniske hjælpemidler og andre særlige regler, der måtte være fastsat herom.

...

Brug m.v.

...

§ 10. Igangsætning, standsning, omstyring eller anden ændring eller indgreb i driften eller indstillingen af et teknisk hjælpemiddel skal ske i overensstemmelse med de anvisninger og instruktioner, der er givet herfor. Dette må kun foretages, når der er skabt sikkerhed for, at det kan ske uden fare.

...

Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 612 af 25. juni 2008 om indretning af tekniske hjælpemidler

...

Kapitel 1

Område og definitioner

...

Almindelige bestemmelser

§ 3. Tekniske hjælpemidler skal være indrettet således, at de ikke indebærer risiko for sikkerhed eller sundhed, når de installeres og vedligeholdes på passende måde og anvendes i overensstemmelse med deres bestemmelse.

§ 4. Forpligtelserne ifølge denne bekendtgørelse påhviler fabrikanter og andre leverandører, projekterende, reparatører o.l. samt arbejdsgivere, ejere, virksomhedsledere, arbejdsledere, andre ansatte og brugere efter arbejdsmiljølovens almindelige regler, jf. § 2 og kapitel 4 i loven.

...

Kapitel 2

CE- mærkede maskiner samt delmaskiner

§ 5. Bestemmelserne i kapitel 2 gælder for:

- 1) Maskiner
- 2) Udskifteligt udstyr
- 3) Sikkerhedskomponenter
- 4) Løftetilbehør
- 5) Kæder, tove og stropper
- 6) Aftagelige mekaniske kraftoverføringsaksler samt
- 7) Delmaskiner

Definitioner for dette kapitel

§ 8. Ved ”maskine” forstås produkter, der er anført i § 5, nr. 1-6.

Stk. 2. ...

§ 10. Ved ”sikkerhedskomponent” forstås en komponent, som

- 1) Har en sikkerhedsfunktion,
- 2) Markedsføres særskilt,
- 3) Ved svigt af og/eller manglende funktion udgør en risiko for personsikkerheden, og
- 4) Ikke er nødvendig for maskinens anvendelse, eller som kan erstattes af normale komponenter, hvorved maskinen kan bruges.

Stk. 2. Bilag V indeholder en vejledende liste over sikkerhedskomponenter, som ajourføres af EU-Kommissionen og medlemsstaterne.

...

§ 18. Ved ”harmoniseret standard” forstås en ikke bindende teknisk specifikation, som er vedtaget af en standardiseringsorganisation, dvs. Den Europæiske Standardiseringsorganisation (CEN), Den Europæiske Komité for Elektronisk Standardisering (CENELEC) eller Det Europæiske Standardiseringsinstitut for Telekommunikation (ETSI), i henhold til mandat afgivet af EU-Kommissionen i overensstemmelse med procedurerne fastlagt i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/34/EF af 22. juni 1998 om en informationsprocedure med hensyn til tekniske standarder og forskrifter samt forskrifter for informations-samfundets tjenester.

...

Konstruktion, fremstilling, udstyr og udformning

§ 20. Maskiners indretning skal opfylde de væsentlige sikkerheds- og sundhedskrav, der er fastsat i bilag I.

Stk. 2. En maskine kan dog uden at opfylde stk. 1 forevises på messer, udstillinger o.l., hvis det med tydelig skiltning er angivet, at maskinen ikke opfylder lovgivningens krav og ikke kan erhverves, før den er bragt i overensstemmelse hermed. Ved forevisning af maskinens eller delmaskinens funktioner skal der være truffet passende sikkerhedsforanstaltninger til personbeskyttelse.

§ 21. Når en maskine er fremstillet i overensstemmelse med en harmoniseret standard, hvis reference er blevet offentliggjort i Den Europæiske Unions Tidende, formodes maskinen at være i overensstemmelse med de væsentlige sikkerheds- og sundhedskrav i bilag I, der er omfattet af den pågældende standard.

...

Bilag I

Væsentlige sikkerheds- og sundhedskrav i forbindelse med konstruktion og fremstilling af maskiner

...

1.2. STYRESYSTEMER

...

1.2.2. Betjeningsanordninger

Betjeningsanordningerne skal være:

...

- udformet således, at de kan modstå den forventede belastning; der skal lægges særlig vægt på nødstop, der kan blive udsat for store belastninger.

...

1.2.4.3. Nødstop

En maskine skal være forsynet med et eller flere nødstop, hvormed farlige situationer og farlige situationer under udvikling kan afværges.

Denne forpligtelse gælder ikke for:

- maskiner, hvor risikoen ikke kan mindskes ved montering af nødstop, enten fordi dette ikke nedsætter den normale stoptid, eller fordi det ikke gør det muligt at træffe de særlige foranstaltninger, risikoen kræver
- bærbare håndholdte og/eller håndførte maskiner.

Nødstoppet skal:

- omfatte let genkendelige og klart synlige betjeningsanordninger, som er hurtige at komme til
- forårsage stop af den faretruende proces på så kort tid som muligt uden at medføre yderligere risiko
- om nødvendigt igangsætte eller gøre det muligt at igangsætte visse beskyttelsestiltag.

Nødstopanordningen skal være indrettet således, at den efter stopordre forbliver i stopstilling, til den bevidst tilbagestilles. Anordningen må ikke kunne blokeres, uden at stopordre udløses. Nødstoppet må kun kunne tilbagestilles ved en bevidst handling, og denne tilbagestilling må ikke bevirke, at maskinen går i gang, men kun muliggøre, at den kan starte igen.

Nødstopfunktionen skal være til rådighed og virke til enhver tid uanset driftsmåde.

Nødstopanordningerne skal supplere andre sikkerhedsforanstaltninger og ikke erstatte dem.

...

Bilag V

Vejledende liste over sikkerhedskomponenter, der er omfattet af § 10, stk. 2.

...

10. Nødstopanordninger

...

DS/EN ISO 13850, 3. udgave

...

4.3. Driftsbetingelser, miljøpåvirkninger

De komponenter, anordninger og elementer, der anvendes til at opnå nødstopfunktionen, skal vælges, samles, forbindes indbyrdes og beskyttes således, at de kan fungere korrekt under de forventede driftsbetingelser og miljøpåvirkninger, idet følgende skal tages i betragtning

betjeningshyppigheden og behovet for periodisk afprøvning, fx ved sjælden betjening

virksomheder af fx vibrationer, stød, temperatur, støv, fremmedlegemer, fugt, korrosive materialer og væsker.

4.4 Nødstopanordning

...

4.4.3 Nødstopanordningen skal anvende princippet for tvangsbrydning med mekanisk låsning. Elektriske nødstopanordninger skal være i overensstemmelse med IEC 60947-5-5.

...

4.4.4 I tilfælde af svigt i nødstopanordningen (herunder opretholdelsesfunktionen) skal den funktion, der udløser stopkommandoen, have højere prioritet end opretholdelsesfunktionen. Tilbagestilling (fx frigivelse) af nødstoppet må kun kunne lade sig gøre som følge af manuel betjening på det sted, hvor nødstoppet blev aktiveret.

...